

Thema: 4.1 Weerbaar en integer

Doelstelling

Het doel is om de bewustwording bij aankomende en ervaren politieagenten over het thema taakgerelateerd ongeoorloofd handelen te vergroten en hen te helpen bij het verruimen van hun handelingsrepertoire. De publicatie van dit onderzoek is bedoeld als hulpmiddel voor het politieonderwijs en politieteams bij het nadenken en spreken over integriteit, professionaliteit en vakinhoudelijke dilemma's.

Onderzoeksvragen:

- Welke vormen van taakgerelateerd ongeoorloofd handelen komen voor in de Nederlandse politiepraktijk?
- Welke factoren spelen een belangrijke rol bij het verklaren van taakgerelateerd ongeoorloofd handelen in de Nederlandse politiepraktijk?

Methoden van onderzoek

- Dossierstudie
- Observaties
- Interviews

Samenvatting

Wanneer en met welke reden overtreden politieagenten regels om makkelijker, sneller of doeltreffender op te treden? Dat is de centrale vraag van deze studie. In het bijzonder wordt inzicht gegeven in het zogenoemde taakgerelateerd ongeoorloofd handelen (TOH): het overtreden van regels en formele afspraken met het oogmerk te handelen op een manier die ten goede komt aan de politieke taakuitvoering. Het is een type schending waarbij persoonlijk gewin geen of in ieder geval niet de voornaamste drijfveer is.

In het rapport wordt beschreven welke vormen van TOH er in de Nederlandse politiepraktijk voorkomen en welke belangrijke verklaringen ervoor bestaan. De beschrijving is gebaseerd op onderzoek binnen een Nederlandse regionale eenheid en hoofdzakelijk gericht op de basispolitiezone. Dit rapport is een publieke versie van het dit jaar te verschijnen proefschrift over dit onderwerp en is specifiek bedoeld om het nadenken en spreken over integriteit en professionaliteit binnen politieteams en in het politieonderwijs te ondersteunen.

De uitvoering is als volgt: er zijn klachten en interne onderzoeken bestudeerd, er zijn agenten geobserveerd bij het uitvoeren van hun werkzaamheden, en er zijn interviews gehouden met politieagenten van verschillende basisteams, teamchefs, interne onderzoekers, klachtbehandelaars, een parketsecretaris en een hoofdofficier van justitie.

Vijf hoofdlijnen blijken vaak een rol spelen in situaties waarbij sprake is van TOH:

- toegewijd en overdadig handelen;
- niet handelen en informeel afhandelen; oneigenlijk gebruik van bevoegdheden en middelen;
- selectief optreden;
- verbale en schriftelijke beïnvloeding;
- en verklaringen: besluitvorming, kennis en vaardigheden, leiderschap en maatschappelijke ontwikkelingen.

Verklaringen voor TOH zijn gelegen op drie niveaus: het individu, de organisatie en de omgeving. De belangrijkste factoren hierin zijn besluitvorming; kennis en vaardigheden; leiderschap; maatschappelijke ontwikkelingen.

Afgesloten wordt met een reflectie waarin aangegeven dat hoewel 'grijs' kunnen denken en handelen misschien wel noodzakelijk is om het politievak op een gedegen manier te kunnen uitoefenen, de negatieve gevolgen van TOH niet mogen worden onderschat. Investeer daarom in de kennis en vaardigheden van politieambtenaren en geef (meer) helderheid over de kaders waarbinnen moet worden gehandeld, zo luidt het advies.